

Bożena Zagórska, Małgorzata Kornacka

Sprawozdanie z konferencji
"Spójność tekstu specjalistycznego",
Uniwersytet Warszawski Instytut
Kulturologii i Lingwistyki
Antropocentrycznej, Warszawa, 26
października 2013 r.

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 9,
204-207

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z konferencji *Spójność tekstu specjalistycznego*, Uniwersytet Warszawski Instytut Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej, Warszawa, 26 października 2013 r.

W dniu 26 października 2013 r. na Wydziale Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Szturmowej 4 odbyła się jednodniowa konferencja naukowa pt. *Spójność tekstu specjalistycznego*. W konferencji udział wzięło 30 uczestników z ośrodków naukowych krajowych (Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Akademia Pomorska) i zagranicznych (Ostravská univerzita). Organizatorem konferencji był Zakład Terminologii i Terminografii Instytutu Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej (IKLA) pod patronatem prof. dr. hab. Sambora Gruczy (dyrektora IKLA), prof. dr. hab. Ewy Wolnicz-Pawłowskiej (kierownika Zakładu Terminologii i Terminografii IKLA) i prof. dr. hab. Elżbiety Jamrozik (kierownika Zakładu Leksykologii i Leksykografii IKLA). W skład komitetu organizacyjnego konferencji weszły dr Małgorzata Kornacka i dr Bożena Zagórska.

Otwarcia konferencji o godz. 10.30 dokonał prof. dr. hab. Sambor Grucza, który przywitał przybyłych uczestników i życzył wszystkim owocnych obrad w miłej i twórczej atmosferze. Podziękował komitetowi organizacyjnemu za samodzielną inicjatywę oraz wkład w organizację obrad.

Chwilę potem wysłuchano referatu plenarnego pt. *Interpretacja terminologii związanej z teorią tekstu w aspekcie spójności*. Dr Karolina Kaczmarek (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) – autorka referatu plenarnego – wprowadziła swym wystąpieniem w tematykę konferencji, omawiając problematykę spójności tekstu, co stworzyło solidną bazę dla późniejszych dyskusji w trakcie obrad. Autorka referatu podkreśliła intensywny rozwój lingwistyki począwszy od lat 70. XX wieku oraz dynamikę badań w tym czasie w zakresie kohezji i koherencji w lingwistyce tekstu. W referacie przedstawiła podobieństwa i różnice w rozumieniu wymienionych pojęć w poszczególnych kręgach kulturowych i obszarach językowych w aspekcie synchronicznym i diachronicznym. W szczególności skupiła się na środowisku anglo- i niemieckojęzycznym. Referentka wysunęła postulat o ustalenie takiego kanonu terminologii tekstologicznej, który odpowiadałby obecnemu stanowi wiedzy w tym zakresie i stanowił reprezentatywną podstawę do prowadzenia kolejnych badań tekstologicznych przy zastosowaniu spójnej terminologii.

Dalsze obrady, zgodnie z programem konferencji, odbywały się w godzinach 11.45–14.00 w sekcjach: angielsko-niemieckiej, polsko-rosyjskiej i francusko-włoskiej.

Obradom sekcji angielsko-niemieckiej przewodniczył dr Mariusz Górnicz. Z referatami w tej sekcji wystąpili: dr Anna Skibska (Uniwersytet im. A. Mickiewicza), dr Marek Łukasik (Akademia Pomorska), dr Mariusz Górnicz (Uniwersytet Warszawski), dr Dariusz Prasalski (Uniwersytet Łódzki) i mgr Urszula Swoboda-Rydz (Uniwersytet Warszawski). Każdy referat na swój sposób zainteresował słuchaczy i wniósł nową wiedzę do stale rozwijającej się dyscypliny jaką jest lingwistyka tekstu specjalistycznego.

Dr Anna Skibska przedstawiła w swym teoretycznym referacie kardynalne relacje między tekstem i dyskursem.

Przedmiotem rozważań wystąpienia dr M. Łukasika była szeroko pojęta spójność w słowniku terminologicznym, uznawanym za specyficzny rodzaj tekstu specjalistycznego. Referent przedstawił parametry spójności słownika terminologicznego, określane na podstawie cech mega-, makro-, medio- i mikrostruktury konkretnych typów dzieł terminograficznych, jak również w kontekście serii terminograficznej. W takim ujęciu każdy słownik terminologiczny skonstruowany zgodnie z zasadami konstruowania terminograficznego jest dziełem spójnym, będąc jednocześnie skutecznym narzędziem szerzenia wiedzy specjalistycznej.

Dr Mariusz Górnicz przedstawił różnice w umiejscowieniu tzw. wyrażań lokalizujących w opisach objawów chorób w językach polskim i angielskim. To zjawisko posłużyło autorowi jako punkt wyjścia refleksji na temat występowania tematów nieuwikłanych tekstowo jako konkretyzacji hipertematów w tekstach specjalistycznych oraz na temat możliwych implikacji tego zjawiska dla dydaktyki tłumaczeń specjalistycznych.

Dr Dariusz Prasalski przedstawił, w jaki sposób osiągana jest przejrzystość struktur opisu choroby pomimo pewnej nieliniowości struktury tekstu. Zaprezentował na przykładzie medycznego tekstu specjalistycznego działania językowe nadawcy ukierunkowane na przekazywanie struktury wiedzy w taki sposób, aby odbiorca odbierał ją jako spójną.

Mgr Urszula Swoboda-Rydz podniosła kwestie różnych oczekiwań co do spójności tekstu ze strony odbiorcy tekstu specjalistycznego i popularnonaukowego z dziedziny medycyny. Referentka zauważyła, że w przypadku tekstu specjalistycznego największego znaczenia nabiera spójność na poziomie pragmatycznym, która pozwala uniknąć fałszywego zrozumienia tekstu i dowolności w jego interpretacji.

Należy podkreślić, że o ile w sekcji angielsko-niemieckiej badania spójności tekstu koncentrowały się na materiałach prozy medycznej, to w sekcji francusko-włoskiej, której przewodniczyła dr Bożena Zagórska, dominowały referaty dotyczące tekstów z dziedziny prawa. Dr Marta Sobieszewska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) poruszyła kwestie referencji w wyrokach francuskiego Try-

bunału Kasacyjnego. Podkreśliła dominującą w nich rolę anafory. Koherencji tekstu prawnego był poświęcony również referat dr Anny Dolaty-Zaród (Uniwersytet Śląski). Dr Jan Lazar (Ostravská univerzita) omówił konektory tekstowe w nowej formie komunikacji, jaką jest chat internetowy. Podkreślił, że ta forma komunikacji łączy cechy komunikacji pisemnej oraz komunikacji ustnej, co wpływa na jej specyfikę.

Sekcji polsko-rosyjskiej przewodniczyła prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska (Uniwersytet Warszawski). Na obradach tej sekcji wygłoszono 3 referaty, w tym jeden w języku rosyjskim i dwa w języku polskim.

Dr Bożena Zagórska (Uniwersytet Warszawski) w swym referacie przedstawiła krótki zarys teorii referencji i badań lingwistycznych w zakresie związków referencyjnych tekstów specjalistycznych oraz główne kierunki tych badań, a także nawiązała do badań własnych, również bazujących na materiałach medycyny klinicznej. Przeprowadzone badania związków referencyjnych w zależności od funkcjonalnych typów mowy pozwoliły ustalić reprezentatywne dla subjęzyka medycyny modele związków anaforycznych i kataforycznych w tekstach-opisach, tekstach-rozważaniach, tekstach-opowiadaniach (głównie na materiałach historii chorób).

Punktem wyjścia wystąpienia dr Małgorzaty Kornackiej (Uniwersytet Warszawski) była „teoriokomunikacyjna” definicja spójności sformułowana przez M.R. Majenową. Celem badań było zbadanie możliwości zastosowania tej definicji do tekstów omawiających poszczególne elementy określonego w tytule tekstu zbioru jednostek. Teksty takie – rzadkie wśród tekstów innych dziedzin – są niezrędko spotykane właśnie wśród tekstów lingwistycznych. Materiał do przeprowadzonych przez referentkę badań zaczerpnięto z czasopisma „Język Polski”.

Duże zainteresowanie wywołało wystąpienie dr Magdaleny Murawskiej (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) dotyczące problemu spójności tekstu w powiązaniu z obrazem pacjenta w medycznym opisie przypadku. Referentka przedstawiła wyniki analizy wyznaczników tekstowych odniesień do pacjenta w różnych częściach opisów przypadku, pochodzących z anglojęzycznego specjalistycznego czasopisma medycznego „The Lancet”. Problematyka poruszona przez autorkę referatu wywołała dłuższą dyskusję, co potwierdza wzrost zainteresowania relacjami lekarz-pacjent w badaniach lingwistycznych.

Na zakończenie konferencji prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska dokonała podsumowania obrad, wyrażając uznanie referentom za wysoki poziom merytoryczny oraz metodologiczny wystąpienia. Podkreśliła, jak ważne są badania związane z tematyką spójności tekstu specjalistycznego na obecnym etapie rozwoju lingwistyki, po czym podziękowała za udział w konferencji zarówno autorom referatów, jak i wszystkim uczestnikom obrad.

Ożywione dyskusje uczestników konferencji świadczyły o ich zaangażowaniu i zainteresowaniu tematyką. Pokazały dobitnie, że tego typu spotkania i wymiany poglądów, uwag i doświadczeń stanowią ważny etap rozwoju badań lingwistycznych.

nych w zakresie lingwistyki tekstu specjalistycznego. Podsumowując przebieg konferencji, należy podkreślić ogromną wagę i znaczenie badań nad spójnością tekstów specjalistycznych z punktu widzenia przekazu i rozpowszechniania wiedzy specjalistycznej.

Bożena ZAGÓRSKA
Małgorzata KORNACKA
Uniwersytet Warszawski